

Statsminister Jan P. Syse

EF-UTVALGET. MANDAG 29. JANUAR 1990.

Innledende bemerkninger.

- Ønsker velkommen til første møte i EF-utvalget i 1990. Årsskiftet markerte også overgangen til en ny fase i EFTA/EF-prosessen. Kartleggingsfasen ble avsluttet med ministermøtet 19. desember i Brussel, hvor EFTA og EF i fellesskap besluttet å gi grønt lys til å innlede forhandlinger. På norsk side er vi nå i ferd med å gå gjennom EFs relevante regelverk, med sikte på å identifisere områder hvor vår egen lovgivning avviker fra dette lovverket. På dette grunnlag vil vi kunne vurdere nærmere hvilke unntak eller overgangsordninger Norge skal be om, slik felleserklæringen fra ministermøtet i Bryssel åpner opp for.
- Samtidig har vi begynt drøftelsene med de andre EFTA-landene om utformingen av EFTAs forhandlingsgrunnlag. Denne delen av arbeidet vil for alvor skyte fart når vi alle har klarere for oss hvor våre nasjonale lovverk avviker fra EFs regler.
- Vi har satt 1. februar som tidsfrist for denne første gjennomgang av vårt eget forhold til EFs regelverk. Jeg har sett at denne stramme tidsfristen har vært kritisert fra enkelte hold. Denne kritikken er nok i en viss grad basert på en misforståelse. Derfor vil jeg gjerne understreke at den fullstendige gjennomgangen av EFs regelverk og forholdet til nasjonale lover selvfølgelig ikke vil være endelig avsluttet 1. februar. Det ville ikke bare være umulig - men også uforsvarlig. Men vi trenger en første oversikt over problemområder

snarest mulig. Så vil vi - på dette grunnlag - måtte gå mer detaljert til verks. Her dreier det seg om en gradvis prosess, som vil pågå i betydelig tid fremover.

- Også på EFs side arbeides det nå med å legge grunnlaget for formelle forhandlinger. Det skal utformes et forhandlingsmandat - tilsvarende vår egen forhandlingsinstruks som nå er under utarbeidelse. Dette mandatet vil EFs Ministerråd vedta 8. mai. Dette betyr ikke at drøftelsene mellom EFTA og EF først vil bli gjenopptatt i mai. Drøftelser og sonderinger angående organisering av forhandlingene er f.eks. allerede i gang.
- Denne fasen blir langt mer krevende enn den kartleggingsfasen vi har bak oss. Dermed blir det også behov for en mer omfattende dialog med Stortinget og med organisasjonene. Det er med dette siktemål vi har opprettet de fem referansegruppene, som vil bestå av lederne innen hvert enkelt arbeidsområde fra vår side og de organisasjonene som har interesser innen disse enkeltfeltene. Samtidig vil vi i dette forum forsøke å drøfte de mer overordnede problemstillingene og se på helheten i prosessen. Det er selvfølgelig ikke til hinder for at vi også her kan ta opp enkeltsaker, som er av en slik karakter at de fortjener å bli drøftet i dette forum.
- Vi legger med andre ord opp til en mer omfattende dialog. Men jeg vil gjerne understreke at Regjeringens medlemmer og lederen for Statssekretærutvalget (Kai Eide) står kontinuerlig til rådighet. Det er ikke nødvendig å vente til neste møte i dette utvalget eller i referansegruppene dersom man fra organisasjonenes side ønsker avklaring eller drøftelse av bestemte spørsmål. Vi ønsker en løpende dialog.

- Jeg skal la Handelsministeren gå nærmere inn på det arbeid som nå utføres og skal utføres. Men jeg vil gjerne benytte denne anledningen til å si noe om de samtalene jeg hadde i Brussel i forrige uke med kommisjons-president Delors og andre medlemmer av EF-Kommisjonen.
- Jeg vil gjerne allerede innledningsvis understreke at samtalene etter min oppfatning var meget nyttige. Vi gikk gjennom en lang rekke saksområder som for tiden opptar oss både i Brussel og i Oslo. Det var naturlig at hovedvekten i samtalene ble lagt på EFTA/EF-prosessen og på forholdet til Øst-Europa. Men vi drøftet også en rekke andre områder, som valutasamarbeidet, miljøvern, energispørsmål, den sosiale dimensjon, situasjonen innen fiskerisektoren, samt forskning og transport.
- Når det gjelder EFTA/EF-prosessen kunne vi konstatere en stor grad av enighet. På norsk side la vi stor vekt på behovet for å bevare fremdriften i dette arbeidet. Dette var man fra Kommisjonens side enig i. Det ble, både fra Kommisjonens president og dens øvrige medlemmer, fremhevet at utviklingen i Øst-Europa ikke måtte forsinke forhandlingene mellom EFTA og EF.

Tvert imot ble det fra begge sider lagt vekt på at utviklingen i Øst-Europa stiller EFTA- og EF-landene overfor et felles ansvar. Etableringen av et EØS vil kunne gi oss et bedre grunnlag for å møte denne oppgaven.

- Jeg understreket meget sterkt behovet for at en EØS-avtale må inneholde en meningsfylt deltakelse i beslutningsprosessen fra EFTA-landenes side. På dette punkt har man fra Kommisjonens side lovet at man nå vil se meget nøye på hele dette feltet. Siktemålet vil være å komme frem til mekanismer, som

kan imøtekomme begge sidens interesser. Men det fremheves at det selvsagt må være en forskjell på medlemskap og den type avtale EFTA/EF-prosessen sikter mot. Likevel eksisterer det en klar politisk vilje til å søke etter løsninger. Det finner jeg oppmuntrende. Samtidig understreket Kommisjonen at dette er problemstillinger som nok kan modnes litt over tid. Flere av mine samtalepartnere ga uttrykk for at selv det å snakke om en formalisert adgang for andre land til å delta i "decision-skaping" for kort tid siden ville ha vært nærmest utenkelig. Særlig vise-president Andriessen lovet - som han uttalte - "to make full use of our imagination". I denne sammenheng vil jeg gjerne komme tilbake til spørsmålet om fremdrift og tempo i arbeidet. Vi skal gå så raskt frem som mulig. Men ikke så raskt at vi ikke tar den tid vi trenger til å finne hensiktsmessige løsninger. "Push - but not rush" - var et uttrykk jeg tror begge parter fant dekkende.

- Jeg vil også nevne at Delors - uten å gå i detalj - la vekt på et ønske om å styrke den politiske dialogen med Norge. Det som nå skjer er at vi meget aktivt drøfter de økonomiske sidene ved samarbeidsprosessen i Vest-Europa. Den politiske siden krever nå større oppmerksomhet. Her la han vekt på Norges spesielle posisjon som vestlig alliert. Dette er et spørsmål vi vil forfølge på en mer konkret måte så snart som mulig.
- Det var også enighet om å styrke kontakter når det gjelder utviklingen i Øst-Europa - utfra den tankegang at dette, som jeg nevnte, er et felles ansvar. Her ble, blant annet, spørsmålet om drøftelser vedrørende miljøproblemer og energispørsmål i Øst trukket frem. Jeg la selv vekt på at vi i Vest-Europa må komme inn i en bredere dialog på disse feltene for å se hvordan vi sammen kan utvikle nye strategier i forholdet østover.

Det er klart at østeuropeerne idag ønsker å redusere avhengigheten både av sovjetisk olje og gass og av miljø-ødeleggende brunkull. Dette skaper nye perspektiver for energi-samarbeid, som vi må studere meget nøye.

- Vi diskuterte i denne sammenheng også Bergen-konferansen. Jeg la vekt på at utviklingen i Øst-Europa nå har åpnet opp for å angripe miljøproblemene i Øst på en meget mer offensiv måte. Vi må se spørsmålene om miljø, energi og industrifornyelse under ett. Det er i dag i Øst-Europa et utbredt ønske om et sterkere samarbeid på miljøvernsektoren. Men det hersker også en frykt for at den nye åpningen kan gjøre de østeuropeiske land til en slags "dumpeplass" for forurensende industri vi i Vest ikke ønsker.
- Når det gjelder valutasamarbeidet ble det fra Kommisjonens side redegjort for det arbeid som nå er underveis. Fra norsk side bekreftet jeg at vi følger dette arbeidet meget nøye. Arbeidet med en europeisk monetær union reiser selvfølgelig nye problemstillinger vedrørende forholdet til tredjeland. Dette studeres nå i EF-Kommisjonen.
- Når det gjelder den sosiale dimensjon orienterte vi fra norsk side om den konferansen vi planlegger her i Norge i løpet av høsten. Vi la vekt på at dette arbeidet har full støtte her hjemme både i fagbevegelsen og på arbeidsgiversiden. Her ønsker vi deltakelse på høyt nivå fra EFs side.
- La meg også kort nevne problemene på fiskerisektoren. Jeg la vekt på å beskrive de problemer vi selv nå opplever i Nord-Norge og det arbeid vi er igang med for å bedre den dramatiske situasjonen i nord. Disse problemene har gjort det enda mer uaktuelt å foreta noen byttehandel mellom

markedsadgang og adgang til fiskeriressursene i en EØS-avtale. Fra Kommisjonens side ble det gitt en beskrivelse av de problemer EF-landene selv har på fiskerisektoren. Det var enighet om at man nå har et felles ansvar for å rette opp denne situasjonen.

- Til slutt vil jeg nevne at jeg har invitert Delors til å besøke Norge. Han har akseptert denne invitasjonen. Når et slikt besøk kan finne sted må vi komme tilbake til i lys av arbeidssituasjonen og av utviklingen i EFTA/EF-arbeidet.